

ULUSLARARASI BAKALORYA ORGANİZASYONU: İLK YILLAR PROGRAMI'NIN GÖRSEL SANATLAR DERSİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Meliha YILMAZ¹ Tuğçe GÖK KALFA²

¹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, mel.yilmaz0637@gmail.com.

ORCID: 0000-0002-7732-2660

² Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, tugcegok3806@gmail.com ORCID: 0000-0001-6385-5039

Yılmaz, Meliha ve Tuğçe Gök Kalfa. "Uluslararası Bakalorya Organizasyonu: İlk Yıllar Programı'nın Görsel Sanatlar Dersi Bağlamında İncelenmesi". idil, 80 (2021 Nisan): s. 640–651. doi: 10.7816/idil-10-80-08

ÖZ

Bu çalışmada, 1968 yılında İsviçre'nin Cenevre kentinde kültürlerarası ve evrensel geçerliliğe sahip bir eğitim müfredatını hayata geçirmek için kurulmuş olan Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'nun İlk Yıllar Programı'nda Görsel Sanatlar alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir yayına rastlanmamış ve bu programın daha önce incelenmemiş olması nedeniyle, söz konusu programın yapısı incelenerek, elde edilen veriler, bilgiler ve analizlerle, özelliklerinin ortaya konması ve anlaşılmasının sağlanması amaçlanmıştır. Araştırmada, nitel bir veri analiz yöntemi olan, doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama araçları yazı temelli dokümanlar ve literatür tarama olup, fotoğraflar sadece örneklendirme amacını taşımaktadır. Araştırma sonucunda program yapısıyla ilgili şu bulgulara ulaşılmıştır: Evrensel geçerliliği olan Uluslararası Bakalorya Organizasyonunda, öğrencilerin profil özelliklerinden; araştıran-sorgulayan, bilgili, düşünen, iletişim kuran, ilkel, açık görüşlü, duyarlı, risk alan, dengeli ve dönüşümlü düşünen birey olma gibi özellikleri dikkate alınarak, öğrencilerin aktif olduğu ortamlar hazırlanması ve tam öğrenmenin gerçekleşmesi hedef olarak görülmektedir. İlk Yıllar Programı'nın altı dersten (dil, sosyal bilgiler, matematik, sanat, fen bilimleri, kişisel, toplumsal eğitim ve beden eğitimi) oluştuğu, öğrencilerin bu dersleri isteklerine göre seçtiği ve bu derslerin İngilizce olarak verildiği anlaşılmıştır. Tamamını seçtikleri takdirde kendi ders programlarına ek olarak 15-18 ders saati daha fazla görmektedirler. Ek olarak IB Programının puanlama sisteminde bir dersten alınabilecek en düşük puan 1, en yüksek puan 7'dir ve programı başarıyla tamamlamış sayılabilmek için 6 dersin toplamından en az 24 puan almış olmak gerekmektedir. Derslerden alınabilecek en yüksek puan olan 42'ye ek olarak, iç değerlendirme, projeler ve bitirme tezinden alınacak ek puanlarla en yüksek IB Diploma notu olan 45'e ulaşılabilir. Tematik bir program olan ve bu temaların sadece görsel sanatlar dersine mahsus olmadığı programda, disiplinlerüstü temaların kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen sonuçlara göre, kazanımların sınıflandırılması, tematik yapıya sahip olması, disiplinler üstü yaklaşımı ve 7'lik ölçme sistemi bakımından, MEB Öğretim programlarıyla tamamen farklı özelliklere sahip olduğu rahatlıkla ifade edilebilir. Karşılaştırmalı araştırmaların ayrı bir araştırma konusu olarak gerçekleştirilmesi önerilmekte olup, ileriye dönük araştırmalara bu çalışmanın katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanatlar, Uluslararası Bakalorya Organizasyonu, İlk Yıllar Programı, IB

Makale Bilgisi:

Geliş: 7 Aralık 2020

Düzeltilme: 9 Şubat 2021

Kabul: 27 Mart 2021

© 2021 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Her alanın kendine özgü genel amaçları büyük ölçüde evrensel ortak özellikler taşımakla birlikte, bu amaçlara ulaşabilmede ulusal müfredatlar her ülkenin kendi eğitim anlayışı, koşulları doğrultusunda ve ulusal amaçlarıyla kaynaştırılarak hazırlanır. Bunun yanı sıra çeşitli yaşamışlıklardan kaynaklı duyulan gereksinimler doğrultusunda uluslararası programlara da ihtiyaç duyulmuş ve süreç içerisinde uluslararası nitelikte farklı programlar ortaya çıkmıştır.

21.yüzyıl insanından beklenen, sorunları bir disiplinden ötesine geçerek çözmesi; bilinmeyen alanlarda araştırmalar başlatmak için cesareti olması; tekil-disiplin hakkındaki derinlemesine bilgisini öğrenimini görmediği alanlara taşıması; meseleleri daha geniş çerçeveler içinde ele alması; çoklu bakış açılarını tartışabilmesi; farklılıkların uzlaşma alanlarını keşfetmesi; birlikte çalışma alışkanlığını edinmesi; yükümlülüğü, sorumluluğu, otoriteyi paylaşmayı öğrenmesi; daha önce hiç sorulmayan soruları sormayı akıl etmesi; eleştirel sorgulama alışkanlığını edinmesi, analitik beceriler geliştirmesi; problem çözmede yaratıcı olması; birbirinden bağımsız bilgi blokları arasında yolunu bulması ve öğrenim gördüğü alana tutunarak kendi yolunu bulmasıdır (Öndül, 2010:71).

Eğitim sistemleri, toplumların amaçlarına ve ihtiyaçlarına yönelik insan yetiştirmeyi hedefler. Ayrıca artık eğitimcilerin, çağımızın gerektirdiği şekilde, yaratıcı düşünme ve çözüm üretme gibi bireyin geliştirilebilir becerileri üzerinde durduğu görülmektedir. Bu bağlamda Görsel Sanatlar dersine bakıldığında bireyin sanatsal yaratıcılığını geliştirerek her alana transfer edebilmesi, sanat yoluyla dışavurum sağlaması, kendini ifade edebilmesi ve çevresini güzelleştirmesini sağlayacak estetik kişilik kazanması temel amaçların başında gelmektedir. Öğretmenlerin de kendilerini sürekli geliştirerek, farklı öğretim yaklaşımlarıyla ve farklı materyallerle öğrencilerine rehberlik etmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra görsel sanatlar eğitiminde sürecin ürün ve sonuçtan daha önemli olduğunun kabul edilmesi ise çağdaş eğitim anlayışının bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin süreç içerisindeki ilerlemeleri ve süreçte yaşadıkları ile tam öğrenme gerçekleşebilir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra artan uluslararası hareketliliğin eğitime yansması da uluslararası eğitimin önemini artırması olmuştur. Artan aile hareketliliği, okulları farklı kökenden gelen öğrencileri kabul etmekten ve bu öğrencilere eğitim vermekten sorumlu kılmıştır. Bu doğrultuda da eğitim sistemlerinin birbirleriyle bağdaştırılması ve eğitim sistemleri arasındaki eşitsizliğin ve tutarsızlığın giderilmesi gerekliliği daha belirgin hale gelmiştir. Bu ihtiyacı karşılayabilmek için dünyanın birçok kesiminde ulusal bir topluluk için geliştirilmiş bir programdan uluslararası bir topluluğun sosyal ve eğitimsel ihtiyaçlarına yönelik bir programa geçiş olmuş ve genellikle "uluslararası okullar" olarak anılan okullar açılmıştır (Renaud, 1974:76). İsminde "uluslararası" sıfatını kullanan ilk okul 1924'te Cenevre'de açılan "The International School of Geneva"dır" (Hayden ve Thompson, 2013:3). 1968 yılında ise, İsviçre'nin Cenevre kentinde kültürlerarası ve evrensel geçerliliğe sahip bir eğitim müfredatını hayata geçirmek için ise, Uluslararası Bakalorya Organizasyonu kurulmuştur. Bu organizasyonun programları, bugün pek çok ülkede yaygın şekilde kullanılmakla birlikte, Türkiye'deki tanınırlığı ve kullanılabilirliği yok denecek kadar azdır.

1968 yılında İsviçre'nin Cenevre kentinde kültürlerarası ve evrensel geçerliliğe sahip bir eğitim müfredatını hayata geçirmek için kurulmuş olan Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'nun İlk Yıllar Programı Görsel Sanatlar müfredatını uygulayan MEB'e bağlı çok az sayıda özel okul bulunmakla birlikte, ender sayıda Devlet okulunun proje kapsamında uygulamaya çalıştığı, ancak IB Görsel Sanatlar programının genellikle öğrencilere seçtirilmeyerek yeterli düzeyde kullanılmadığı, kullanılan az sayıdaki okulda ise programın özelliklerinin yeterince tanınmadığı düşünülmekte ve genellikle kapsam dışı bırakıldığı anlaşılmaktadır.

Amaç ve Yöntem

Bu çalışmada, Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'nun İlk Yıllar Programı kapsamında, Görsel sanatlar alanıyla ilgili herhangi bir bilimsel yayına rastlanmamış ve bu organizasyonun Görsel sanatlar programının daha önce incelenmemiş olması nedeniyle söz konusu program yapısının incelenmesi, elde edilen veriler, bilgiler ve analizlerle programın özelliklerinin ortaya konması ve anlaşılmasının sağlanması amaçlanmıştır.

Araştırmada, nitel bir veri analiz yöntemi olan, literatür tarama ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. "Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir" (Wach, 2013). Dokümanlar bir araştırmacının müdahalesi olmadan kaydedilmiş metinleri ve resimleri içerir (Labuschagne, 2003). Geray (2006) dokümanları (bilgi ve belgeleri); niteliklerine ve bulundukları ortama göre sınıflamıştır. Niteliklerine göre; Yazı temelli

olanlar, Görüntü temelli olanlar, Ses temelli olanlar ve Görsel-işitsel temelli olanlar şeklindedir. Bu araştırmada yazı temelli dokümanlar kullanılmış olup, fotoğraflar sadece örneklendirme amacını taşımaktadır.

Bulgular ve Yorumlar

Uluslararası Bakalorya Organizasyonu (IBO), 1968 yılında İsviçre'nin Cenevre kentinde kültürlerarası ve evrensel geçerliliği olan bir eğitim müfredatını hayata geçirmek için kurulmuştur. Avrupa ülkelerindeki ulusal eğitim müfredatlarının en iyi yönleri incelenerek oluşturulan IBO müfredatı, özünde birey merkezli eleştirel düşüncüyü hayata geçirmeyi, sıkı bir ölçme değerlendirme ile akademik dürüstlüğü sağlamayı ve farklı düşünce ve inançlara hoşgörüye sahip öğrenciler yetiştirmeyi hedeflemektedir (Sezgin, 2014: 83).

IB, misyon olarak birbirinin kültürüne saygılı, duyarlı gençlerin oluşturduğu huzurlu bir dünya için çalışma amacıyla hareket eden bir görüşü benimsemiştir. IB programlarının merkezinde yer alan, IB öğrenen profiline, IB'nin tüm programlarında rastlamak mümkündür. IB öğretim programlarında da IB öğrenen profili odaklı hareket edildiği için, bu özelliklere göre kazanımlar ve etkinlikler planlanmaktadır. IB öğrenen profiline sahip bireylerin, araştıran-sorgulayan, bilgili, düşünen, iletişim kuran, ilkeli, açık görüşlü, duyarlı, risk alan, dengeli ve dönüşümlü düşünen birey olma özelliklerine haiz olması hedeflenmektedir (IBO, 2015).

IB programı bireylerin zamanlarını en verimli biçimde kullanarak kendilerine en uygun çalışma yöntem ve tekniklerini geliştirmelerine yardımcı olmayı; Araştırma yapma becerilerini geliştirmeyi; Yazma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmayı ve böylece etkili, akıcı bir dille düzyazı, makale ve deneme türünde yazılar yazabilir, sözlü yorumlar sunabilir düzeye gelmelerini; Bağımsız ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeyi; Bireysel gelişimlerine, okullarına, toplumlarına ve çevreye duydukları sorumluluk bilincini geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır (<https://www.egitimal.com/egitim-rehberi/ib-international-baccalaureate-programi-nedir>).

IB programı, okul öncesi dönemden üniversiteye kadar olan dönemde, öğrenenler için uluslararası eğitim sağlayacak bir program olup, dört farklı eğitim programından oluşmaktadır. Bu programlardan ilki Primary Years Programme (PYP), ikincisi Middle Years Programme (MYP) ve sonuncusu da Diploma Programme (DP)'dir. Bu programları uygulayan okullara "Dünya IB Okulu" denmektedir. Okullar bu üç programdan sadece birini uygulayabileceği gibi, ikisini ya da üçünü de aynı anda uygulayabilir. IB Programına her öğrenci kendi isteği doğrultusunda katılım sağlar.

Uluslararası Bakalorya Organizasyonunda öğrenci ifadesi yerine öğrenen profili tercih edilmektedir. Öğrenen profili birtakım özelliklerle tanımlanmıştır. Buna göre de öğrenci profili adı altında birtakım özellikler belirlenmiştir. Bu özellikler aynı zamanda programın amaçları anlamına da gelmektedir.

IB Öğrenen Profili: Tüm IB programlarının amacı, ortak insanlıklarını ve gezegenin ortak koruyuculuğunu tanıyan, daha iyi ve daha barışçıl bir dünya yaratmaya yardımcı olan uluslararası fikirlere sahip insanlar yetiştirmektir. IB öğrenenleri olarak,

Sorgulayan: Merakını besler, sorgulama ve araştırma için beceriler geliştirir. Bağımsız ve başkalarıyla birlikte nasıl öğreneceğini bilir. Şevkle öğrenir ve öğrenme sevgisini yaşam boyu sürdürür.

Bilgili: Çeşitli disiplinler arasında bilgiyi keşfederek kavramsal anlayış geliştirir ve kullanır. Yerel ve küresel önemi olan konular ve fikirlerle ilgilenir.

Düşünür: Karmaşık sorunları analiz etmek ve bunlarla ilgili sorumlu eylemler gerçekleştirmek için eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini kullanır. Gerekçeli, etik kararlar alma konusunda inisiyatif kullanır.

İletişimci: Kendini güven içinde ve yaratıcı bir şekilde birden fazla dilde ve birçok şekilde ifade eder. Diğer bireylerin ve grupların bakış açılarını dikkatle dinleyerek etkili bir şekilde iş birliği yapar.

İlkeli: Doğruluk ve dürüstlikle, güçlü bir adalet ve adalet duygusuyla ve her yerdeki insanların haysiyet ve haklarına saygı göstererek hareket eder. Eylemlerinin ve sonuçlarının sorumluluğunu üstlenir.

Açık fikirli: Kendi kültürüne ve kişisel geçmişine olduğu kadar başkalarının değerlerine ve geleneklerine de eleştirel olarak değer verir. Çeşitli bakış açıları arar ve değerlendirir ve bu deneyimden büyümeye isteklidir.

İlgilenen: Empati, şefkat ve saygı gösterir. Hizmet etme amacını içerir ve başkalarının yaşamlarında ve çevremizdeki dünyada olumlu bir fark yaratmak için hareket eder.

Risk alan: Belirsizliğe önsezi ve kararlılıkla yaklaşır; yeni fikirleri ve yenilikçi stratejileri keşfetmek için bağımsız ve iş birliği içinde çalışır. Zorluklar ve değişim karşısında becerikli ve dirençlidir.

Dengeli: Kendinin ve başkalarının iyiliğini sağlamak için hayatın farklı yönlerini (entelektüel, fiziksel ve duygusal) dengelemenin önemini anlar. Diğer insanlarla ve içinde yaşadığı dünya ile karşılıklı

bağımlılığının farkındadır.

Yansıtıcı: Dünyayı, kendi fikirlerini ve deneyimlerini düşünceli bir şekilde değerlendirir (<https://misp.org/learn/primary-years-programme/>).

IB Programına katılan öğrenciler, 6 farklı gruptan ders seçimi yaparlar. IB programında yapılan puanlandırma sisteminin de okullarda yapılan sistemden farklı olduğu görülmektedir.

Bir dersten alınabilecek en düşük puan 1, en yüksek puan 7'dir. IB derslerini başarıyla tamamlamış sayılabilmek için 6 dersin toplamından en az 24 puan almış olmak gerekir. Derslerden alınabilecek en yüksek puan olan 42'ye ek olarak, iç değerlendirme, projeler ve bitirme tezinden alınacak ek puanlarla en yüksek IB Diploma notu olan 45'e ulaşılabilir (<https://abaegitim.com/ib-uluslararasi-bakalorya-programina-genel-bakis/>).

"IB organizasyonunun internet sitesine bakıldığında IB ilk yıllar programı içerisinde tanımlanmış olan altı ders: dil, sosyal bilgiler, matematik, sanat, fen bilimleri, kişisel, toplumsal eğitim ve beden eğitimi olarak tanımlanmıştır" (<https://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/other-languages/pyp-programme-brochure-2017-tu.pdf>). Öğrenciler ilgili seviyedeki programı bir bütün olarak alabilecekleri gibi, diledikleri dersleri seçme hakkına da sahiptirler

IB İlk Yıllar Programı;

- 1- Öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal esenliğini sağlamayı amaçlar.
- 2- Öğrencileri bağımsızlıklarını geliştirmeye ve kendi öğrenimleri için sorumluluk almaya teşvik eder.
- 3- Öğrencilerin dünyayı anlama ve onunla uyum içerisinde olma çabalarını destekler.
- 4- Öğrencilerin, üzerine uluslararası bilincin gelişip zenginleşeceği bir temel oluşturacak kişisel değerler edinmelerine yardımcı olur (<https://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/other-languages/pyp-programme-brochure-2017-tu.pdf>).

Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı- International Baccalaureate Primary Years Program (IBPYP) ve Görsel Sanatlar Uygulamaları

IBPYP 3-12 yaş grubundaki öğrencilerin akademik, sosyal, fiziksel, duygusal ve kültürel açılarından gelişmesini amaçlamaktadır. Uluslararası bir müfredat modelini temel alan (Primary Years Program- İlk Yıllar Programı) PYP, ilgili yaş grubundaki öğrencilere yönelik eğitim yöntemleri ve değerlendirme stratejileri hakkında yol gösteren bir eğitim ve öğretim yaklaşımıdır. PYP öğrencilerin merak ve yaratıcılıkları temel alan bir kavramsal yaklaşım üzerine kuruludur. Asıl hedefi öğrencilerin hayat boyu öğrenme sevgisi edinecekleri bir ortamın oluşturulmasıdır(<https://www.istek.k12.tr/ib-pyp#:~:text=Uluslararası%20bir%20müfredat%20modelini%20temel,bir%20eğitim%20ve%20öğretim%20yaklaşımıdır.>).

Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı programın tamamının bir aşaması olarak uluslararası bakış açısı kazandırmayı amaçlayan, bütünlük, aynı zamanda da öğrencilerin ihtiyaçlarına göre bireyselleştirilmiş ve sorgulama odaklı bir programdır.

1.Uluslararası bakış açısı: PYP'nin arkasındaki güç, uluslararası bilinç felsefesidir. IB'nin misyon bildirisi dünyada değişiklikler yapmaya istekli genç insanlar yetiştirmeyi amaçlar.

2.Bütünlük: Matematik, dil, fen bilgisi, sosyal bilgiler, bilgi teknolojileri, müzik, görsel sanatlar, beden eğitimi ders alanları, öğrencilerin konular arasında bağlantılar kurmasına yardımcı olmak ve böylece daha etkili bir öğrenme sağlamak amacıyla disiplinlerüstü temalar aracılığıyla öğretilir.

PYP'nin Disiplinlerüstü Temaları:

Kim olduğumuz: Kişinin kendi doğasını sorgulaması, inançlarımız ve değerlerimiz, kişisel sağlığımız (fiziksel, ruhsal, sosyal), ailemiz, arkadaşlarımız, toplumlar ve kültürler, haklarımız ve sorumluluklarımız ve insan olmanın anlamı.

Bulunduğumuz zaman ve mekân: Yer ve zaman hakkında sorgulama; kişisel tarihimiz, evler ve seyahatler, insanlığın keşifleri, icatlar ve göçleri, yerel ve küresel bakış açısından bireyler ve uygarlıklar arasındaki ilişkiler ve bunların birbirleriyle olan bağlantıları.

Kendimizi ifade etme yollarımız: Düşünceleri, duyguları, doğayı, kültürü, inançları, değerleri keşfetme ve ifade etme yollarını sorgulama, yaratıcılığımız hakkında düşünme; yaratıcılığımızı geliştirme ve yaratıcılığımızdan zevk duyma yolları, estetik olanı takdir etmemiz.

Dünyanın işleyişi: Doğa ve kanunlar hakkında sorgulama; (fiziksel ve biyolojik) doğa ve insan toplumları arasındaki etkileşim, insanların bilim etkilerinden anladıkları, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin toplum ve çevre üzerinde etkisi.

Kendimizi düzenleme biçimimiz: İnsan yapısı ve sistemler ile toplulukların birbirleriyle bağlantıları hakkında sorgulama; örgütlerin yapısı ve işlevi, toplumun karar alması, ekonomik etkinlikler ve bunların

insanlık çevre üzerinde etkisi.

Gezegeni Paylaşma: Başka insanlarla ve diğer canlılarla sınırlı kaynakları paylaşma mücadelesinde haklar ve sorumluluklar hakkında sorgulama; toplumlar ve toplumlar arasındaki ve içindeki ilişkiler, eşit fırsatlara erişim, barış ve çatışmaların çözümü (<http://www.mek.k12.tr/images/pdf/bodrum-ilk-yillar-pyp.pdf>)

Tematik bir program olan ve bu temaların sadece görsel sanatlar dersine mahsus olmadığı bu programda, disiplinlerüstü temaların kullanıldığı görülmektedir. Disiplinler arası ilişki ancak ve ancak disiplinler üstü temaların işlenmesiyle sağlanabilir. Örneğin gezegeni paylaşma teması, IB programının tüm derslerinde işlenecek, böylece disiplinler arası ilişki de gerçekleştirilmiş olacaktır. Öğrencilerin farklı derslerde bu temaları, farklı fikirlerle araştırarak öğrenme becerilerinin gelişmesini hedeflediği de görülmektedir. Örneğin, “kim olduğumuz” teması, altı derste, farklı yöntemlerle işlenip öğrenciye farklı bakış açısı kazandırılarak, hayat boyu öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sağlanmış olacaktır.

3.Bireyselleştirilmiş: Programın özelliklerinden biri de öğrenme ve öğretmenin, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre farklılaştırılmasıdır. Öğrencilerden okul hayatı, ev hayatı ve dünyada hayat arasında bağlantılar kurmaları istenir. Bu bağlantılar uluslararası bilince katkıda bulunan tutumların gelişimini sağlar. PYP düşünme, iletişim, sosyal, araştırma ve özyönetim becerilerini besler. Öğrenciler öğrendiklerini okul topluluğuna, yerel topluma ve küresel topluma hizmet yoluyla uygulamaya teşvik edilirler (<https://www.egeberkanaokulu.com/ib-pyp-nedir>).

Öğrencilerin yalnızca akademik gelişimine değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal gelişimlerine odaklanan, onları kendi öğrenmeleri için teşvik eden, dünyayı anlamaları, evrensel değerlerle örtüşen kişisel değerler ve uluslararası bilinç geliştirmelerini sağlamayı amaçlayan IBPYP, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrendikleri, sorgulayıp anlamlandırdıkları bir anlayışla eğitim sunmaktadır (IBO, 2012:18).

4.Sorgulayan: PYP müfredatı, öğrencinin dünyayı anlama, kendi için rahatça işini yapabilmeyi öğrenme, gerçek olan olmayan kavramları seçebilmesini destekler ve öğrenciye bunları yapabilmek için birçok bilgiyi bir araya getirmesini sağlar ya da sağlamaya çalışır. PYP’ ye göre sorgulama, en geniş anlamıyla, öğrenci ya da öğretmen tarafından başlatılan ve öğrencileri, mevcut anlama düzeyinden yeni ve daha derin bir anlama düzeyine götüren süreç olarak tanımlanmıştır (IBO, 2008: 19).

Bu bilgiler ışığında öğrencilerin, verilen bilgileri ya da düşünceleri direkt kabul etmeden, bu bilgi ve düşünceleri araştırarak, kendi fikirleri ile harmanladıkları söylenebilir. Ayrıca IB programındaki dört ana temaya (uluslararası bakış açısı kazandırmak, bütünleşik, bireyselleştirilmiş ve sorgulayan) hizmet eden disiplinlerüstü temaların öğrencilerin hayat boyu öğrenmesine sağlayacak sorulara da cevap vermesi gerekmektedir. “IBPYP (IB İlk Yıllar Programı) kapsamındaki tüm dersler çapraz müfredat uygulaması dâhilinde aşağıdaki üç açık uçlu soruya yanıt vermeye çalışır: Ne öğrenmek istiyoruz? En iyi nasıl öğreniriz? Öğrendiğimizi nasıl anlarız?” (Sezgin, 2014: 85).

Tablo 1. Müfredat modelinin temel özellikleri

	Görsel Sanatlar Kuramları	Görsel Sanat Yöntemleri	Görsel Sanatların İletişimi
Kuramsal Uygulamalar	Öğrenciler, farklı kültürlerden sanatçıların çalışmalarını inceler ve karşılaştırır. Öğrenciler, kendi çalışmalarını ve başkalarının çalışmalarını etkileyen kuramları değerlendirirler.	Öğrenciler sanat yapmak için farklı tekniklere bakarlar. Öğrenciler, farklı tekniklerin nasıl ve neden geliştiğini ve ilgili süreçleri araştırır ve karşılaştırır.	Öğrenciler görsel ve yazılı yollarla iletişim kurma yollarını keşfederler. Öğrenciler, bilgiyi ve anlayışı etkili şekilde nasıl iletecekleri konusunda sanatsal seçimler yaparlar.
Sanat yapma pratiği	Öğrenciler, inceleme, eleştirel düşünme ve tekniklerle deney yapma süreciyle sanat çalışmaları yaparlar. Öğrenciler, belirlenen teknikleri kendilerini geliştirmek amacıyla çalışmalarında uygulatırlar.	Öğrenciler çeşitli araç gereçlerle denemeler yapıp sanat tekniklerini keşfederler. Öğrenciler teknikler ve araç-gereçler aracılığıyla yeni kavramlar geliştirirler.	Öğrenciler, beceri, araç, gereç ve kavram sentezini gösteren, düşünme ve değerlendirme süreciyle sanat eserleri üretirler.
Küratöryel uygulama	Öğrenciler gördükleri ve deneyimledikleri çalışma ve sergilere bilinçli bir yanıt geliştirirler. Öğrenciler kendi sanat eserlerini yaratmak ve sergilemek için kişisel niyetlerini formüle etmeye başlar.	Öğrenciler, devam eden çalışmalarının anlam ve amacı nasıl ilettiğini değerlendirir. Öğrenciler "serginin" doğasını değerlendirir ve seçim sürecini ve çalışmalarının farklı izleyiciler üzerindeki potansiyel etkisini düşünürler.	Öğrenciler sergi için çözümlenmiş çalışmaları seçer ve sunar. Öğrenciler, eserlerin birbirine bağlanma yollarını açıklar. Öğrenciler, sanatsal yargıların genel sunumu nasıl etkilediğini tartışır.

Kaynak: <https://www.ibo.org/programmes/diploma-programme/curriculum/the-arts/visual-arts/>

IBPYP'nin kendi sitesinde yayınladıkları tabloya bakıldığında, görsel sanatlar dersi, müfredat modeline göre üç farklı aşamadan oluşmaktadır. Kuramsal edinimler, sanatsal uygulamalar ve küratöryel uygulamalar adı altındaki bu üç aşamanın her birinin kuramsal, yöntemsel ve iletişime dayalı kazanımları söz konusudur.

Bunların ilki olan **kuramsal uygulamalar**a bakıldığında, öğrencinin farklı kültürlerden sanatçıları ve bu sanatçıların hayatlarından yola çıkarak, yaptıkları resimleri yorumlamaya, sanatçıların ve kendilerinin etkilendikleri kuramları öğrenmeye ve değerlendirmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır. Dolaylı yoldan kendi çalışmalarını da etkileyen kültürlerarası etkileşim, öğrencilerde araştırma, bilgi sahibi olma, karşılaştırma, değerlendirme, bilginin ve çeşitli anlayışların iletilme yollarını keşfederek iletişim yolları arasında bir seçim yapma kazanımlarını edinirler.

İkinci aşama olan **sanat yapma pratiği**nde öğrenciler, edindikleri bilgileri pratiğe dökmektedirler. Ve aslında bu aşamanın amacı; sanatsal teknik ve yöntemlerle uygulama, deneme, malzemenin olanaklarını keşfetme, yaratma, beceri kazanma, deneyim elde etme, kavram geliştirme, düşünme ve değerlendirme süreciyle geliştirdikleri kavramları teknik ve yöntemlerle sentezleyerek ifade etme gibi süreçlerdir.

Görsel sanatlarda sanatsal teknik ve yöntemlerin zenginliği, araç gereç ve malzeme çeşitliliği önemlidir. “Teknik ve yöntem zenginliği öğrencilere araştırma, deneme, bulma, yanılma, keşfetme gibi açılardan

çeşitli imkânlar sunarak, öğrencinin yaratıcılığını harekete geçirmesine ve yaratmasına olanak sağlar.'' (Yılmaz, 2010: 251).

Küratöryel uygulamalar olan son aşamada ise sergilemeyle ilgili süreçler yer almaktadır. Bu aşamada öğrencilerin yaptıkları çalışmaları sergileme sürecini başından sonuna kadar organize etme sorumluluğunu alarak, öncelikle sergileme amaçlı yaratıcı yaklaşım ve düşünsel aşamayı, sergilenmesi amaçlanan çalışmaların farklı izleyiciler üzerindeki potansiyel etkisini öngörme ve değerlendirme aşamalarını, sergilenecek çalışmaların seçimini, organizasyonunu ve sanatsal yargıların sunum üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi ve tartışılmasını amaçlar. İfade etmek gerekir ki; üç farklı bileşeni olan PYP'nin küratöryel uygulamalara ağırlıklı önem verdiği dikkati çekmektedir.

PYP Sergileme Anlayışı

Nihai bir deneyim olarak, öğrencilerin IB Öğrenen Profili özelliklerinin rolü de dahil olmak üzere program hakkındaki anlayışlarını sergilemeleri için bir fırsat olan PYP Sergisi, üç IB Programının her biri için bir dizi tamamlanan görevin ilkidir, bunu, ardından gelen Orta Yıllar Kişisel Projesi ve Genişletilmiş Diploma Denemesi izler. PYP sergisinin de bazı temel amaçları vardır:

1. Öğrencilerin derinlemesine, iş birliğine dayalı bir sorgulama yapmalarını sağlamak,
2. Öğrencilere, öğrenmeleri için eylem ve sorumluluk gösterme fırsatı sağlamak,
3. Öğrencilere öğrenci profilinin özelliklerini özgün bağlamlarda gösterme fırsatı sağlamak,
4. Öğrencilere birden çok perspektifi keşfetme fırsatı sağlamak,
5. Öğrencilerin öğrenmelerini izlemesi, belgelemesi ve sunması için gerçek bir süreç sağlamak,
6. Öğrencilere öğrenmelerini sentezleme ve uygulama fırsatı sağlamak,
7. Öğrencilerin öğrenmelerinin bir sonucu olarak harekete geçmeleri için,
8. Öğrencileri, öğretmenleri ve öğrenim topluluğunun diğer üyelerini iş birliğine dayalı bir deneyimde birleştirmek için,
9. Öğrencilerin PYP eğitimleri üzerinde düşünmeleri için gerçek bir bağlam sağlamak,
10. Eğitimlerinin sonraki aşamalarına geçişlerini kutlayarak öğrencilerin refahını desteklemek,
11. PYP' nin uygulanmasını değerlendirmek için topluluğa özgün bir görev sağlamak,
12. Öğrencilere daha geniş bir öğrenim topluluğuyla etkileşim kurma ve başarılarını kutlama fırsatı sağlamak (IBO, 2018).

12 maddeden oluşan PYP'nin sergileme kazanımlarına bakıldığında, programın amaçlarından birinin de program sürecindeki iş birliği, paylaşım, sorumluluk gibi becerilerinin gelişiminin yanında kendi profil özellikleri ve başkalarının özelliklerinin farkına varmalarının önemini kazandırmak olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin, görsel sanatlar alanı ile ilgili bilgileri keşfetmek, pekiştirmek ve aralarında bağlantı kurabildiğini görmesi bağlamında sergileme önemli rol oynamaktadır denebilir.

IBPYP'nin görsel sanatlar öğretiminde öğrenciler, farklı sanat biçimlerinin zevk alınacak ifade biçimleri olduğunu anlarlar. Dans, tiyatro, müzik ve görsel sanatların anlamı aktarmak için semboller ve temsiller kullandığını bilirler. Farklı sanat formlarının izleyicisi olma konseptine sahip olma ve sanatı başkalarıyla paylaşma bilincini sergilerler. Kendi çalışmaları ve diğerlerinin çalışmaları da dâhil olmak üzere farklı sanat formlarını yorumlayıp yanıtlayabilirler (<http://issartfactory.weebly.com>) (Görsel 1-2).

Görsel 1. IBPYP Öğrenci çalışma örneği

Görsel 2. IBPYP Öğrenci çalışma örneği

Öğrenciler, fikirlerin, duyguların ve deneyimlerin sanat yoluyla aktarılabilceğı anlayışına sahip bir eğitim alırlar. Kendi sanat pratiklerinin ve sanat eserlerinin diğerlerinden farklı olabileceğini kabul ederler. Kendi sanat yaratma aşamaları üzerinde düşünmeye ve onlardan öğrenmeye başlarlar. Farklı kültürler, yerler ve zamanlar arasında benzerlikler ve farklılıklar olduğunu keşfederler. Kendi çalışmalarını analiz ederler ve kalitesini iyileştirmek için revize edilecek alanları belirlerler. Sanatı yorumlamak ve sanatın dünyamızdaki rolünü anlamak için bildiklerine dayalı stratejiler kullanırlar. Öğrenciler, farklı kültürler, yerler ve zamanlar boyunca insanların sanatta yenilikler yaptığını ve yeni modlar yarattığını anlarlar. Farklı sanat formlarını analiz edebilir, ortak veya tekrar eden temaları, sorunları belirleyebilirler. Sanattan zevk almanın ve yorumlamanın birçok yolu olduğunu kabul ederler. Başkalarından gelen geri bildirimleri kabul ederler (<http://issartfactory.weebly.com>) (Görsel 3-4-5).

Görsel 3. Öğrenci Etkinlikleri

Görsel 4. Öğrenci Etkinlikler

Görsel 5. Öğrenci Etkinlikleri

Değerlendirme ve Sonuç

Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'nun İlk Yıllar Programı'nda Görsel Sanatlar alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir yayına rastlanmamış ve bu programın daha önce incelenmemiş olması nedeniyle, söz konusu programın yapısı incelenerek, elde edilen veriler, bilgiler ve analizlerle özelliklerinin ortaya konması ve anlaşılmasının sağlanması amaçlanmıştır. Sonuç olarak programın yapısı ve özellikleriyle ilgili, 1968 yılında İsviçre'nin Cenevre kentinde kültürlerarası ve evrensel geçerliliğe sahip bir eğitim müfredatını hayata geçirmek için kurulmuş olan Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'nun, İlk Yıllar Programı (Primary Years Programme- PYP), Orta Yaş Programı (Middle Years Programme-MYP) ve Diploma Programı (Diploma Programme- DP) olmak üzere üç basamaktan oluştuğu görülmüştür. Okullar bu üç programdan sadece birini uygulayabileceği gibi, ilgili seviyelerde tümünü de uygulayabilir.

IB Programı'nda öğrenciler, öğrenen olarak adlandırılıp, öğrenen profillerine göre gelişim göstermeleri hedeflenmektedir. Buna göre; öğrenen profili "Sorgulayan", "bilgili", "düşünür", "iletişimci", "ilkel", "açık fikirli", "ilgilenen", "risk alan", "dengeli", "yansıtıcı" olarak açıklanmıştır.

Programın yapısal özelliği, "Uluslararası bakış açısına sahip", "bütünleşik" "bireyselleştirilmiş" ve "sorgulayan" şeklinde ifade edilmektedir. Program "Neyi? Nasıl öğreniyoruz? ve Öğrendiğimizi nasıl anlıyoruz?" sorularının cevabını almayı hedefleyerek kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

Bu programlardan ilki olan İlk Yıllar Programı'nın altı dersten (dil, sosyal bilgiler, matematik, sanat, fen bilimleri, kişisel-toplumsal eğitim ve beden eğitimi) oluştuğu ve öğrencilerin seçtikleri dersleri İngilizce olarak aldıkları anlaşılmıştır. Öğrenciler programı bir bütün olarak alabilecekleri gibi, diledikleri dersleri seçme hakkına da sahiptirler.

Tematik bir yaklaşımla, yukarıda ifade edilen dersler arasında disiplinler arası bağlantı kurularak ilerlemekte, bu temalar tüm derslerde "kim olduğumuz", "bulduğumuz zaman ve mekân", "kendimizi ifade etme yollarımız", "dünyanın işleyişi", "kendimizi düzenleme biçimimiz" ve "gezegeni paylaşma" üst başlıkları altında çeşitlendirilerek ele alınmaktadır.

İlk Yıllar Programı'na görsel sanatlar dersi bağlamında bakıldığında; farklı profil özellikleri dikkate alınarak branş atölyelerinin olması, daha fazla müze, sanat galerisi ve sergi görme ile öğrencinin kendi sürecini değerlendirebildiği bir program olması sebebiyle hayat boyu öğrenmeyi gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

IBPYP'ye Görsel Sanatlar dersi açısından bakıldığında Kuramsal edinimler, sanatsal uygulamalar ve küratöryal uygulamalar adı altında ele alınan üç bileşeni bulunduğu ve bunlardan her birinin kuramsal, yöntemsel ve iletişime dayalı kazanımlarının söz konusu olduğu görülmektedir.

Puanlama sisteminin de okullardan farklı olduğu görülmektedir. Bir dersten alınabilecek en düşük puan 1, en yüksek puan 7'dir. IB derslerini başarıyla tamamlamış sayılabilmek için 6 dersin toplamından en az 24 puan almış olmak gerekir. Derslerden alınabilecek en yüksek puan olan 42'ye ek olarak, iç değerlendirme, projeler ve bitirme tezinden alınacak ek puanlarla en yüksek IB Diploma notu olan 45'e ulaşılabilir.

Uluslararası Bakalorya Organizasyonu Görsel Sanatlar Programı ve bu programın özellikleri Türkiye'de fazla bilinmemektedir. Bu programı uygulayan MEB'e bağlı çok az sayıda özel okul bulunduğu ve ender sayıda Devlet okulunun proje kapsamında uygulamaya çalıştığı, ancak Görsel Sanatlar alanının genellikle

kapsam dışı bırakıldığı anlaşılmakla birlikte, konuyla ilgili ayrı bir bilimsel araştırma gerçekleştirilebilir.

Görsel Sanatlar alanıyla ilgili Türkiye’de yapılmış herhangi bir yayına rastlanmamış olması ve bu programın daha önce incelenmemiş olması nedeniyle, söz konusu program yapısının literatür tarama ve doküman analizi yöntemiyle incelenerek, elde edilen veriler, bilgiler ve analizlerle özelliklerinin ortaya konması ve anlaşılmasının sağlanmasını amaçlayan bu araştırmanın; Kazanımların sınıflandırılması, tematik yapısı, disiplinler üstü yaklaşımı ve ölçme sistemi bakımından tamamen farklı olduğu anlaşılan MEB Öğretim programlarının yapısıyla karşılaştırmalı araştırmaların gerçekleştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Hayden, M. ve Thompson, J. (2013). International schools: Antecedents, current issues and metaphors for the future. In R. Pearce (Eds.), *International education and schools: Moving beyond the first forty years* (pp. 3-23). London: Bloomsbury.
- Geray, H. (2006). Toplumsal araştırmalarda nicel ve nitel yöntemlere giriş iletişim alanından örneklerle. Ankara: Siyasal.
- IBO. (2008). *PYP Yi Gerçekleştirmek: Bir PYP Okulunda Pedagojik Liderlik*. Uluslararası Bakolorya Peterson House, Cardiff, Wales,UK.
- IBO. (2012). *The IB Primary Years Programme*. http://www.ibo.org/globalassets/publications/become-an-ib-school/ibpyp_en.pdf adresinde 9 Ağustos tarihinde edinilmiştir
- IBO. (2015). Daha İyi Bir Dünya İçin Eğitim. <http://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/other-languages/corporate-brochure-tu.pdf>.
- IBO. (2018). www.ibo.org
- Labuschagne, A. (2003). Qualitative research: Airy fairy or fundamental? *The Qualitative Report*, 8(1)
- Öndül, S. (2010). Tiyatro Eğitimi-Öğretimi Nasıl Bir Yapılanma İçinde Yer Almalı? İstanbul: İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Ajansı Yayınları.
- Renaud, G. (1974). *Experimental period of the international baccalaureate: Objectives and results*. Paris: The Unesco Press.
- Sezgin, B. (2014). *Uluslararası Bakalorya Programında Tiyatro Ve Drama Ders Müfredatının Model Analiz*. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi 11:22
- Wach, E. (2013). Learning about qualitative document analysis.
- Yılmaz, M. (2010). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri 5. Bölüm*. Ed: Artut, K. Pekmezci, H.

İnternet Kaynakları

- [https://www.istek.k12.tr/ibpyp#:~:text=Uluslararası%20bir%20müfredat%20modelini%20temel,bir%20eğitim%20ve%20öğretim%20yaklaşımıdır\(10.01.2020](https://www.istek.k12.tr/ibpyp#:~:text=Uluslararası%20bir%20müfredat%20modelini%20temel,bir%20eğitim%20ve%20öğretim%20yaklaşımıdır(10.01.2020)
- [http://issartfactory.weebly.com\(12.01.2020](http://issartfactory.weebly.com(12.01.2020)
- [https://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/other-languages/pyp-programme-brochure-2017-tu.pdf\(13.01.2020](https://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/other-languages/pyp-programme-brochure-2017-tu.pdf(13.01.2020)
- [https://www.egitimal.com/egitim-rehberi/ib-international-baccalaureate-programi-nedir\(10.01.2020](https://www.egitimal.com/egitim-rehberi/ib-international-baccalaureate-programi-nedir(10.01.2020)
- [https://www.egeberkanaokulu.com/ib-pyp-nedir\(17.01.2020](https://www.egeberkanaokulu.com/ib-pyp-nedir(17.01.2020)
- [https://misp.org/learn/primary-years-programme/\(10.01.2020](https://misp.org/learn/primary-years-programme/(10.01.2020)
- [http://www.mek.k12.tr/images/pdf/bodrum-ilk-yillar-pyp.pdf\(10.01.2020](http://www.mek.k12.tr/images/pdf/bodrum-ilk-yillar-pyp.pdf(10.01.2020)
- [https://abaegitim.com/ib-uluslararasi-bakalorya-programina-genel-bakis/\(15.02.2020](https://abaegitim.com/ib-uluslararasi-bakalorya-programina-genel-bakis/(15.02.2020)

Tablo Kaynakları

- Tablo 1. <https://www.ibo.org/programmes/diploma-programme/curriculum/the-arts/visual-arts/>
- Görsel Kaynakları
- Görsel 1. <https://tr.pinterest.com/pin/270004940142664220/>

Görsel 2. <http://issartfactory.weebly.com>

Görsel 3. <http://issartfactory.weebly.com>

Görsel 4. <http://issartfactory.weebly.com>

Görsel 5. <https://tr.pinterest.com/pin/24488391709618293/>

Kısaltmalar

IB: (International Baccalaureate) Uluslararası Bakalorya

PYP: (Years Programme) İlk Yıllar Programı

MYP: (Middle Years Programme) Orta Yaş Programı

DP: (Diploma Programme) Diploma Programı

INTERNATIONAL BACCALAUREATE ORGANIZATION: REVIEW OF THE PRIMARY YEARS PROGRAM IN THE CONTEXT OF VISUAL ARTS COURSE

Meliha YILMAZ

Tuğçe GÖK KALFA

ABSTRACT

In this study, First Years Program of the International Baccalaureate Organization, which was established in 1968 in Geneva, Switzerland to implement an intercultural and universally valid curriculum has been studied. This programme has not been studied before and it is aimed to examine the program structure in question, with the obtained data, information, and analysis, to reveal and understand its features. Qualitative data analysis method was used in the study. Data collection tools are text-based documents and literature reviews. Although, the photographs are for illustrative purposes only. As a result of the research, the following findings of the programme structure were reached: International Baccalaureate Organization, which has universal validity, the students of the profile features; investigating, questioning, knowledgeable, thinkers, communicators, principled, open-minded, sensitive, risk-takers, balanced, and alternately-minded consideration of characteristics such as being an individual in preparing and learning environments where students are active are seen as the full realization of the target. It was understood that the Primary Years Programme consisted of six courses (language, social studies, mathematics, art, science, personal, social education, and physical education), students chose these courses according to their wishes and these courses were given in English. If they choose all of them, they receive 15-18 more lesson hours in addition to their course schedule. In addition, in the scoring system of the IB Programme, the lowest score that can be obtained from a course is 1, the highest score is 7, and to be deemed to have successfully completed the programme, it is necessary to have at least 24 points from the total of 6 courses. In addition to 42, which is the highest score that can be obtained from the courses, the highest IB Diploma grade of 45 can be reached with additional points to be obtained from internal evaluation, projects, and dissertation. It is seen that transdisciplinary themes are used in the programme, which is a thematic programme and it is understood that these themes are not limited to the visual arts course. According to the results, IB Programme has completely different characteristics from MEB curriculums in terms of classification of acquisitions, thematic structure, supra disciplinary approach, and measurement system, it is recommended that comparative research should be carried out as a separate research topic, and this research will contribute to the researches to be carried out is considered.

Keywords: Visual Arts, International Baccalaureate Organization, Primary Years Programme, IB